

DE GEZAMENLIJKE STEENKOLENMIJNEN IN LIMBURG

ÎMPOTRIVA

**ÎNALTEI AUTORITĂȚII A COMUNITĂȚII EUROPENE A CĂRBUNELUI ȘI
OȚELULUI**

CAUZA 30/59

Hotărârea Curții

din 23 februarie 1961

Limba de procedură : olandeza.

În Cauza 30/59,

De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg, o asociație de întreprinderi prevăzută la articolul 48 din tratat, din Dr. Poelstraat 16, Heerlen (Țările de Jos), cu domiciliul ales în Luxemburg, 83 boulevard Grande-Duchesse Charlotte,

reclamantă,

reprezentată de către H. H. Wemmers, președinte, și P. A. A. Wirtz, desemnat de către Adunarea anuală a membrilor asociației,

asistat de către W. L. Haardt, avocat la Înalta Curte a Țărilor de Jos și conferențiar la Universitatea din Leyde, și de către W. C. L. van der Grinten, profesor la Universitatea Catolică din Nimègue,

împotriva

Înaltei Autorități a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, cu domiciliul ales în Luxemburg, 2 Place de Metz,

pârâtă,

reprezentată de către F. van Houten, consilier juridic al Înaltei Autorități, în calitate de agent,

asistat de către C. R. C. Wyckerheld Bisdom, avocat la Înalta Curte a Țărilor de Jos,

susținut de către Guvernul Republicii Federale Germania, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Republicii Federale Germania, 3 boulevard Royal,

intervenient,

reprezentat de către profesorul Ludwig Erhardt, ministru federal al Economiei,

asistat de către Konrad Zweigert, profesor titular la Facultatea de Drept a Universității din Hamburg,

având ca obiect:

a) anularea deciziei adoptate de Înalta Autoritate, în scrisoarea sa din 30 aprilie 1959, de respingere a cererii formulate de reclamantă în scrisoarea sa din 9 martie 1959 prin care solicita Înaltei Autorități să constate printr-o decizie că Republica Federală Germania, finanțând „Bergmannsprämie” din fonduri publice, nu și-a respectat unul dintre angajamentele pe care și le asumase în temeiul tratatului;

b) constatarea de către Înalta Autoritate că Republica Federală Germania, decizând această finanțare, nu și-a respectat angajamentele pe care și le asumase în temeiul tratatului;

CURTEA,

constituită din A. M. Donner, președinte, Ch. L. Hammes și N. Catalano, președinți de cameră, O. Riese, L. Delvaux, J. Rueff (judecător raportor) și R. Rossi, judecători

avocat general: M. Lagrange

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

MOTIVE

A – Cu privire la admisibilitate

1. În ceea ce privește corectitudinea procedurii

Întrucât, prin scrisoarea din 9 martie 1959, reclamanta a sesizat Înalta Autoritate, în conformitate cu articolul 35 din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, cu privire la necesitatea ca aceasta să constate printr-o decizie că Republica Federală Germania, prin finanțarea bonusului de miner din fonduri publice, nu și-a respectat unul din angajamentele pe care și le asumase în temeiul tratatului;

întrucât, prin scrisoarea din 30 aprilie 1959, dar având ștampila poștală din 8 mai 1959, Înalta Autoritate a informat-o pe reclamantă că nu este în măsură să îi aprobe cererea;

întrucât această comunicare notifică reclamantei decizia Înaltei Autorități de a nu adopta decizia care îi fusese solicitată;

întrucât Cererea nr. 30/59 are ca obiect anularea acestei decizii de refuz;

întrucât, prin urmare, aceasta constituie o acțiune în anulare în temeiul articolului 33 din tratat;

întrucât, cererea fiind înscrisă în registrul grefei la 5 iunie 1959, termenul de o lună menționat la ultimul alineat al articolului 33 se respectă, în cazul în care se ia în considerare data expedierii răspunsului Înaltei Autorități, care rezultă din ștampila poștală.

2. În ceea ce privește calitatea reclamantei pentru introducerea acțiunii

Întrucât decizia atacată este cea prin care Înalta Autoritate refuză să adopte decizia pe care, în opinia reclamantei, era obligată să o adopte în temeiul articolului 88;

întrucât această decizie de refuz prezintă, în ceea ce privește cerințele articolului 33, caracterul pe care l-ar fi avut decizia pozitivă refuzată de Înalta Autoritate;

întrucât Înalta Autoritate își motivează decizia de refuz, afirmând că situația care rezultă din instituirea de către Guvernul Republicii Federale Germania a bonusului de miner nu este incompatibilă cu tratatul, atâ timp cât sunt respectate condițiile prevăzute în scrisoarea Înaltei Autorități din 21 iunie 1957;

întrucât, astfel, decizia pe care, în opinia reclamantei, Înalta Autoritate era obligată să o adopte, ar fi vizat, în cazul în care ar fi fost adoptată, o măsură specială luată de un stat membru determinat și, prin urmare, ar fi fost o decizie individuală;

întrucât decizia prin care Înalta Autoritate refuză să adopte această decizie individuală este, de asemenea, o decizie individuală;

întrucât reclamanta afirmă că este vizată de decizia de refuz a Înaltei Autorități;

întrucât, pentru ca o acțiune în anulare a unei decizii individuale, prezentată de o întreprindere, să fie admisibilă, este suficient ca reclamantul să considere că este vizat de această decizie și să-și justifice presupunerea prin expunerea în mod relevant a interesului pe care îl prezintă pentru acesta anularea deciziei;

întrucât reclamanta precizează că:

„de obicei, prețurile olandeze ale cărbunelui se aliniază la prețurile germane;

scăderea artificială a prețurilor germane ale cărbunelui prin subvenții de stat pune într-o situație dificilă întreprinderile olandeze care nu primesc o asemenea subvenție;

conurența cărbunelui german pe piața olandeză este sporită;

Țările de Jos trebuie să își apere exporturile de cărbune în Germania;

instituirea bonusului de miner în Germania a provocat emigrarea în Germania a forței de muncă din întreprinderile olandeze vecine;

acest efect asupra forței de muncă a fost accentuat de faptul că bonusul de miner era scutit de la contribuțiile la asigurările sociale și de impozitul pe salarii;

demisia masivă a minerilor experimentați din minele olandeze le-a obligat pe acestea din urmă să depună eforturi în vederea acordării de stimulente, în special prin creșterea salariilor”;

întrucât aceste presupuneri par a fi relevante, dar numai o examinare pe fond va permite o apreciere exactă a sensului lor;

întrucât contrar presupunerii pârâtei, pentru ca o întreprindere să poată introduce o acțiune împotriva unei decizii individuale care o vizează, nu este necesar ca aceasta să fie singura vizată de decizia respectivă;

întrucât, deoarece decizia întreprinderii este o decizie individuală care o vizează pe reclamantă, aceasta are dreptul de a introduce acțiunea.

3. În ceea ce privește pretențiile reclamantei

Întrucât reclamanta nu solicită numai anularea de către Curte a deciziei atacate, ci solicită, de asemenea, ca acesta :

„să declare că Înalta Autoritate trebuie să constate printr-o decizie că Republica Federală Germania nu și-a respectat angajamentele pe care și le asumase în temeiul tratatului, prin finanțarea din fonduri publice a unei prime scutite de impozit acordată minerilor care lucrează în subteran și că aceasta trebuie să anuleze această măsură”;

întrucât în temeiul articolului 34 din tratat, „în cazul anulării, Curtea retrimite cazul Înaltei Autorități”, aceasta „fiind obligată să ia măsurile impuse de executarea unei hotărâri de anulare”;

întrucât, în cazul în care Curtea admite cererea, aceasta nu îi poate impune Înaltei Autorități deciziile pe care le-ar implica hotărârea de anulare, dar Curtea ar trebui să se limiteze la retrimiterarea cazului către Înalta Autoritate;

întrucât, în aceste condiții, al doilea și cel de-al treilea capăt de cerere al reclamantei se încadrează în procesul anulării și, prin urmare, nu sunt admisibile;

întrucât, dimpotrivă, primul și cel de-al patrulea capăt de cerere al reclamantei fac parte din acțiunea în anulare și, prin urmare, sunt admisibile.

4. În ceea ce privește mijloacele și argumentele utilizate de către Guvernul Republicii Federale Germania în intervenția sa

Întrucât cererea de intervenție a Guvernului Republicii Federale Germania a fost declarată admisibilă prin Ordonanța Curții din 18 februarie 1960;

întrucât, cu toate că în memoriul său în intervenție, Guvernul Republicii Federale Germania susține pretențiile pârâtei, acesta folosește argumente contrare celor ale pârâtei și în privința cărora aceasta și-a exprimat dezacordul;

întrucât reclamanta estimează că, deoarece articolul 93 alineatul (5) din Regulamentul de procedură obligă intervenientul să accepte litigiul în starea în care se află la momentul intervenției, intervenientul nu mai are posibilitatea, în momentul în care a intervenit – după trimiterea duplicii – să ridice un argument fundamental care să fie în contradicție cu cele ale părții pe care se consideră că o susține;

întrucât, cu toate acestea, pentru a nu împiedica Curtea să examineze argumentele prezentate în cerere, reclamanta renunță să invoce articolul 93 alineatul (5);

întrucât problema trebuie examinată de către Curte;

întrucât în temeiul articolului 34 din Protocolul privind Statutul Curții de Justiție, pretențiile din cererea de intervenție nu pot avea alt obiect decât susținerea pretențiilor unei părți sau respingerea lor;

întrucât Guvernul Republicii Federale Germania susține, în intervenția sa, pretențiile pârâtei și că argumentele pe care le prezintă, cu toate că diferă de cele ale pârâtei, urmăresc respingerea pretențiilor reclamantei;

întrucât procedura de intervenție ar fi lipsită de conținut, în cazul în care intervenientului i s-ar interzice orice argument care nu a fost folosit de partea pe care o susține;

întrucât în aceste condiții, argumentele prezentate de către Guvernul Republicii Federale Germania în intervenția sa sunt admisibile.

B – Cu privire la fond

I – ÎNCĂLCAREA TRATATULUI

Întrucât reclamanta și pârâta sunt de acord că bonusul de echipă, considerat ca atare, reprezintă o subvenție eliminată și interzisă prin articolul 4 litera (c) din tratat, în timp ce intervenientul o consideră compatibilă cu dispozițiile tratatului;

întrucât în opinia reclamantei, faptul că guvernul federal a compensat bonusul de echipă prin eliminarea, începând cu 1 aprilie 1958, a responsabilității sale pentru 6,5% din cotizațiile angajatorilor la asigurările pentru pensiile minerilor, nu elimină caracterul de subvenție eliminată și interzisă prin articolul 4 litera (c) din tratat a bonusului de echipă, în timp ce pârâta și intervenientul sunt de acord să considere că această compensare o face, în orice caz, compatibilă cu dispozițiile tratatului;

întrucât aceste două constatări fac necesară luarea în considerare separată a chestiunii privind caracterul, în temeiul tratatului, a bonusului de echipă și a modului în care acest caracter este afectat de mecanismul de compensare.

1. Bonusul de echipă considerat ca atare, deci independent de orice mecanism de compensare, este o subvenție eliminată și interzisă prin articolul 4 litera (c) din tratat?

a) Conceptul de subvenție, în conformitate cu Tratatul C.E.C.O.

Întrucât articolul 4 litera (c) din tratat prevede că „sunt recunoscute ca fiind incompatibile cu piața comună a cărbunelui și oțelului și, în consecință, sunt eliminate și interzise în condițiile prevăzute de prezentul tratat, în cadrul Comunității: [...] c) subvențiile sau ajutoarele acordate de state sau taxele speciale impuse de acestea, sub orice formă”;

întrucât tratatul nu definește în mod expres conceptul de subvenție sau de ajutor menționat la articolul 4 litera (c);

întrucât, de obicei, subvenția este definită ca o plată în numerar sau în natură acordată pentru a susține o întreprindere, alta decât plata efectuată de către cumpărător sau consumator pentru bunurile și serviciile pe care le produce aceasta;

întrucât ajutorul este un concept similar care, cu toate acestea, pune accent pe scopul acesteia, fiind destinat în special urmării unui anumit scop care, în mod normal, nu poate fi atins fără ajutor exterior;

întrucât, cu toate acestea, noțiunea de ajutor este mai cuprinzătoare decât cea de subvenție, deoarece include nu numai beneficiile pozitive, precum subvențiile, ci și intervențiile care, sub diferite forme, reduc taxele care sunt incluse, de obicei, în bugetul unei întreprinderi și care, prin urmare, fără a fi subvenții în sensul strict al cuvântului, au aceeași natură și produc efecte identice;

întrucât, dat fiind că aceste definiții nu se regăsesc în tratat, ele pot fi acceptate numai în cazul în care conținutul lor este confirmat de dispozițiile tratatului sau de scopurile urmărite;

întrucât articolul 2 din tratat atribuie Comunității drept scop, în special, „stabilirea progresivă a condițiilor care să asigure prin ele însele repartizarea cea mai rațională a producției la nivelul cel mai ridicat de productivitate, păstrând continuitatea ocupării forței de muncă și evitând provocarea unor perturbări fundamentale și persistente în economiile statelor membre”;

întrucât o subvenție sau un ajutor, înțelese în sensul definițiilor indicate anterior, ar constitui ele însele un obstacol pentru repartizarea cea mai rațională a producției la nivelul cel mai ridicat de productivitate, în măsura în care, reprezentând o plată efectuată de altcineva decât cumpărătorul sau consumatorul, permite fixarea sau menținerea prețurilor de vânzare care nu sunt direct legate de costurile de producție și, prin aceasta, stabilirea, menținerea și dezvoltarea activităților economice care nu corespund celei mai raționale repartizări a producției la nivelul cel mai ridicat de productivitate;

întrucât, potrivit acestui criteriu, subvențiile sau ajutoarele acordate de state, înțelese în sensul definițiilor lor uzuale, sunt incompatibile cu piața comună, deoarece constituie un obstacol pentru unul dintre scopurile esențiale;

întrucât, în aceste condiții, este necesar să se recunoască faptul că subvențiile sau ajutoarele care respectă concepția tradițională și generală sunt cele pe care articolul 4 litera (c) le recunoaște ca fiind incompatibile cu piața comună și, în consecință, eliminate și interzise;

întrucât articolul 5 alineatul (2) confirmă această analiză, deoarece prevede ca principala sarcină a Comunităților să fie asigurarea „stabilirii, menținerii și respectării condițiilor normale de concurență”, plata unei părți dintr-un cost de producție de către o altă parte decât cumpărătorul sau consumatorul reprezentând în mod clar un obstacol pentru stabilirea unor condiții normale de concurență;

întrucât articolul 54 din tratat confirmă interpretarea menționată anterior, precizând la alineatul (5) că „în cazul în care Înalta Autoritate recunoaște că finanțarea unui program sau exploatarea instalațiilor aferente implică subvenții, ajutoare, protecții sau discriminări contrare prezentului tratat, avizul nefavorabil emis din aceste motive are valoare de decizie în sensul articolului 14 și determină interdicția pentru întreprinderea interesată de a utiliza alte resurse decât fondurile proprii pentru realizarea acestui program”.

b) Articolul 67 este un regulament de aplicare a articolului 4 litera (c)?

Întrucât guvernul federal, în memoriul său în intervenție, estimează că admisibilitatea anumitor subvenții de stat poate fi dedusă din articolul 67 și că, prin urmare, acest articol definește interdicția care rezultă din articolul 4 litera (c) din tratat;

întrucât acest aspect care vizează, în general, diferitele alineate ale articolului (4), ar putea să conducă, în cazul admiterii sale, la concluzia că, în anumite situații, tratatul autorizează restabilirea drepturilor de import sau de export sau a taxelor cu efect echivalent și chiar restricții cantitative pentru circulația produselor;

întrucât, prin urmare, aceasta trebuie examinată cu o deosebită atenție;

întrucât nu ar fi fost conform cu precizia tratatului, în cazul în care autorii tratatului ar fi dorit să atenueze în mod substanțial interdicțiile enumerate la articolul 4 prin prezentarea lor diferită din punct de vedere terminologic atât în titlul capitolului VII (Încălcarea condițiilor de concurență), cât și în textul articolului 67;

întrucât, cu toate acestea, în cazul în care termenii „taxe speciale” figurează într-adevăr atât la articolul 4 litera (c), cât și la articolul 67 alineatul (3), aceștia vizează în acest ultim articol taxele care ar putea fi percepute întreprinderilor de cărbune sau de oțel, în comparație cu alte industrii din aceeași țară, această calificare stabilind o legătură directă între taxele speciale respective și politica economică generală a statului în cauză;

întrucât este dificil să se admită că autorii tratatului au dorit nu numai să atenueze, ci și, în unele cazuri, să anuleze abrogările și interdicțiile prevăzute la articolul 4 cu deosebită rigoare, fără a face trimitere la articolul al cărui efect doreau să-l limiteze;

întrucât, deși articolul 4 conține diferite interdicții, acesta precizează că interdicțiile sunt stabilite „în condițiile prevăzute de prezentul tratat”;

întrucât articolul 67 alineatul (3) prevede acțiunea unui stat care oferă un avantaj special sau percepe taxe speciale întreprinderilor de cărbune sau de oțel care se află în jurisdicția sa, în comparație cu alte industrii din aceeași țară, și recunoaște implicit legalitatea acestor avantaje sau taxe, împuternicind Înalta Autoritate să adreseze statului în cauză recomandările necesare;

întrucât articolul 67 urmează imediat articolele 60 – 66 care prevăd condițiile de aplicare ale anumitor interdicții menționate la articolul 4;

întrucât această poziționare în tratat ar putea avea drept efect pentru articolul 67 atribuirea unui domeniu de aplicare similar cu cel al articolelor 60 – 66, transformându-l într-un fel de regulament de aplicare a interdicției prevăzute la articolul 4 litera (c);

întrucât, în cazul în care această interpretare a articolului 67 este corectă, abrogările și interdicțiile care rezultă din articolul 4 litera (c) sunt vizate și reglementate de articolul 67 și ambele articole trebuie considerate în ansamblu și aplicate simultan;

întrucât o asemenea interpretare ar modifica în mod substanțial efectul interdicției care rezultă din articolul 4 litera (c);

întrucât, prin urmare, este necesar să se stabilească dacă această interpretare este posibilă;

întrucât articolul 4 litera (c) interzice subvențiile sau ajutoarele acordate de state „sub orice formă”;

întrucât această descriere nu figurează la literele (a), (b) și (d) ale articolului 4;

întrucât aceasta oferă un înțeles mult prea larg interdicției pe care o descrie;

întrucât, fără probe suficiente care să demonstreze contrariul, nu se poate concepe că autorii tratatului au declarat la articolul 4 litera (c) că subvențiile și ajutoarele acordate de state sub orice formă ar trebui eliminate și interzise, pentru a declara apoi la articolul 67 că, fără a fi măcar autorizate de Înalta Autoritate, acestea pot fi acordate, sub rezerva măsurilor recomandate de Înalta Autoritate pentru atenuarea sau corectarea efectelor;

întrucât o asemenea interpretare ar putea fi admisă numai în cazul în care s-ar demonstra că încălcarea condițiilor de concurență menționate la articolul 67 se referă la măsurile sau practicile prevăzute la articolul 4 litera (c);

întrucât, deși articolul 4 și articolul 67 au, în principal, același obiect, datorită efortului de a asigura „stabilirea, menținerea și respectarea condițiilor normale de concurență”, analiza conținutului lor – prezentată în continuare – indică faptul că supun domeniilor diferite unor proceduri diferite;

întrucât articolul 4 vizează intervenții exercitate „în interiorul Comunității”, respectiv în domeniul reglementat de tratatul care l-a stabilit;

întrucât în temeiul articolului 1 din tratat, Comunitatea se bazează pe piața comună, pe obiective comune și instituții comune;

întrucât în cadrul domeniului comunitar, respectiv pentru tot ceea ce se referă la urmărirea obiectivelor comune în cadrul pieței comune, instituțiilor Comunității le-a fost atribuită o autoritate exclusivă;

întrucât, cu toate că întreprinderilor care produc cărbune și oțel le poate fi acordată asistență financiară, acest lucru poate fi realizat numai de către Înalta Autoritate sau cu autorizarea expresă a sa, astfel cum rezultă în mod clar din articolul 55 alineatul (2) și articolul 58 alineatul (2), precum și din articolul 11 al Convenției privind dispozițiile tranzitorii;

întrucât *a contrario*, articolul 4 litera (c) se referă la subvențiile sau ajutoarele acordate de către state sau la taxele percepute de state, sub orice formă, și le declară incompatibile cu piața comună;

întrucât această diferențiere evidențiază intenția tratatului de a rezerva instituțiilor comunitare și de a interzice statelor posibilitatea de a acorda, în interiorul Comunității, subvenții sau ajutoare și de a percepe taxe speciale sub orice formă;

întrucât însăși formularea restrictivă a articolului 4 evidențiază caracterul exclusiv al competenței comunitare în interiorul Comunității;

întrucât articolul 67 se referă exclusiv la acțiunea unui stat membru care ar putea avea o importantă repercusiune asupra condițiilor de concurență din industriile cărbunelui și oțelului;

întrucât nicio dispoziție a acestuia nu prevede abrogarea și interzicerea directă a unei asemenea acțiuni, dar prevede numai compensarea sa printr-un ajutor corespunzător sau atenuarea efectelor negative prin trimiterea de „recomandări necesare” de către Înalta Autoritate statului în cauză [alineatul (3)] sau prin măsurile pe care statul respectiv „le va considera ca fiind cele mai compatibile cu propriul său echilibru economic” [alineatul (2) al treilea paragraf];

întrucât intervențiile care rezultă din respectivele dispoziții nu pot fi în mod evident cele pe care articolul 4 le declară ca fiind incompatibile cu piața comună a cărbunelui și oțelului, abrogate și interzise sub orice formă;

întrucât în temeiul tratatului, acele sectoare ale economiei statelor membre care nu fac parte din domeniul comunitar nu fac obiectul deciziilor Înaltei Autorități;

întrucât dispozițiile tratatului nu includ în domeniul comunitar, de exemplu, activitățile întreprinderilor distribuitoare excluse de articolul 80 și, într-o manieră generală, toate activitățile economice care nu au fost incluse prin tratat în domeniul comunitar;

întrucât articolul 2 confirmă această interpretare, subliniind că Comunitatea „are ca misiune îndeplinirea sarcinilor încredințate, în armonie cu economia generală a statelor membre”;

întrucât articolul 26 din tratat precizează că acesta nu a preluat responsabilitatea statelor membre în ceea ce privește politicile lor economice generale, deoarece îi conferă Consiliului sarcina „de a armoniza acțiunea Înaltei Autorități cu cele ale guvernelor responsabile de politica economică generală a țării lor”;

întrucât aceste dispoziții evidențiază caracterul parțial al integrării realizate de tratat, guvernele statelor membre rămânând responsabile pentru toate sectoarele politicii lor economice pe care tratatul nu le-a inclus în mod expres în domeniul comunitar;

întrucât astfel, în temeiul articolului 68 [alineatul (1)], acestea dețin controlul deplin asupra politicii lor sociale;

întrucât în mod clar, acest fapt se aplică în sectoare extinse ale politicii fiscale;

întrucât prin exercitarea acestor competențe, acțiunea statelor membre „poate avea importante repercusiuni asupra condițiilor de concurență în industriile cărbunelui sau oțelului”;

întrucât existența pieței comune, prevăzută la articolul 2 din tratat, în condițiile definite la articolul 4, ar fi putut fi compromisă de aceste atingeri aduse concurenței împotriva cărora articolul 4 nu prevedea nicio protecție;

întrucât, deoarece cauzele acestor atingeri aduse concurenței nu fac obiectul acțiunii Înaltei Autorități, este esențial, pentru a proteja existența pieței comune, ca Înalta Autoritate să fie în măsură să corecteze sau să reducă efectele acestora;

întrucât articolul 67 răspunde tocmai acestei cerințe fundamentale;

întrucât diferența dintre domeniile reglementate de articolele 4 și, respectiv, 67 este ilustrată și confirmată de diferența dintre mijloacele puse la dispoziția Înaltei Autorități pentru aplicarea acestora;

întrucât în cazul în care articolul 67 ar fi considerat drept un regulament de aplicare a articolului 4 litera (c), ar fi imposibil să se explice de ce, atunci când acțiunea unui stat membru „produce efecte negative asupra întreprinderilor de cărbune și oțel aflate sub jurisdicția altor state membre”, Înalta Autoritate are numai competența „de a adresa o recomandare statului respectiv în vederea remedierii acestor efecte prin măsuri pe care statul respectiv le consideră compatibile cu propriul echilibru economic” și nu are puterea de a ordona pur și simplu eliminarea ajutoarelor sau subvențiilor contrare tratatului;

întrucât, pe de altă parte, restricțiile care rezultă din articolul 67 alineatul (2) al treilea paragraf și cele similare prevăzute la articolul 67 alineatul (3) se explică cu ușurință în cadrul interpretării deduse din formularea articolelor 4 și 67, precum și din structura tratatului;

întrucât integrarea stabilită de tratat nu este decât parțială și datorită competențelor deținute de statele membre, întreprinderile de cărbune și oțel stabilite pe respectivele teritorii se supun unor legislații și reglementări diferite, ale căror dispoziții pot avantaja sau dezavantaja industria cărbunelui sau oțelului unui stat membru, în comparație cu industrii similare aflate sub jurisdicția unui alt stat membru sau cu celelalte industrii ale aceluiași stat;

întrucât, cu toate că aceste situații contrazic scopul general al tratatului, acestea reprezintă consecința inevitabilă și legitimă a caracterului parțial al integrării urmărite de tratat;

întrucât, prin urmare, deși Înaltei Autorități îi revine obligația să le amintească statelor obiectivele pe care le acceptă intrând în Comunitate, aceasta nu le poate dicta, în mod evident, metodele de realizare a acestora, deoarece aceste metode implică folosirea unor competențe care nu aparțin Comunității sau a unor competențe pe care statele membre nu le-au transferat Înaltei Autorități prin tratat;

întrucât faptul că articolul 67 alineatul (2) al treilea paragraf și alineatul (3) nu conferă Înaltei Autorități decât o competență limitată de recomandare, dovedește faptul că articolul nu se referă la aplicarea abrogărilor și interdicțiilor formale menționate la articolul 4, ci este destinat să permită incursiuni ale competenței comunitare în suveranitățile naționale, atunci când acestea sunt necesare pentru ca, datorită competențelor deținute de statele membre, eficacitatea tratatului să nu fie diminuată în mod substanțial, iar finalitatea sa să nu fie grav compromisă;

întrucât este necesar să se ia în considerare articolul 11 din Convenția privind dispozițiile tranzitorii de punere în aplicare a interzicerii subvențiilor, ajutoarelor sau taxelor speciale stabilite anterior înființării Înaltei Autorități;

întrucât textul acestei dispoziții permite precizarea intenției autorilor tratatului în acest domeniu;

întrucât articolul 11 din Convenția privind dispozițiile tranzitorii prevede că: „Cu excepția cazului în care Înalta Autoritate decide menținerea ajutoarelor menționate anterior, subvenții sau taxe speciale și condițiile în care sunt menținute, acestea vor fi retrase la datele și în condițiile stabilite de Înalta Autoritate, după consultarea Consiliului, fără ca această retragere să poată fi obligatorie înainte de data care reprezintă începutul perioadei de tranziție pentru produsele în cauză”;

întrucât articolul 67, care acordă Înaltei Autorități numai competența de recomandare, în caz de dezechilibru grav cauzat de o creștere substanțială a diferenței dintre costurile de producție, este mai puțin strict decât articolul 11 din Convenția privind dispozițiile tranzitorii;

întrucât în cazul în care autorii tratatului ar fi intenționat ca articolul 67 să reprezinte un regulament de aplicare definitiv al articolului 4 litera (c), ar trebui să se concluzioneze că ar fi intenționat să trateze cu mai multă severitate subvențiile și ajutoarele care existau deja la momentul intrării în vigoare a tratatului decât pe cele acordate după această intrare în vigoare;

întrucât o asemenea concluzie s-ar afla în contradicție atât cu bunul simț, cât și cu aplicarea rațională a tratatului;

întrucât analiza precedentă conduce la concluzia că articolul 4 litera (c) și articolul 67 vizează două domenii distincte, primul articol abrogând și interzicând anumite intervenții ale statelor membre în domeniul pe care tratatul îl supune competenței comunitare, cel de-al doilea fiind destinat să împiedice denaturarea concurenței determinată în mod inevitabil de exercitarea competențelor deținute de statele membre.

c) Bonusul de echipă legat de dispozițiile articolului 4 litera (c)

Întrucât este necesar să se stabilească, având în vedere considerațiile precedente, dacă bonusul de echipă este o subvenție sau un ajutor abrogat sau interzis de articolul 4 litera (c) din tratat;

întrucât este clar și indiscutabil faptul că bonusul de echipă determină responsabilitatea Finanțelor Publice ale Republicii Federale pentru plata unei părți a costurilor de producție a cărbunelui german și că astfel scutește atât întreprinderile producătoare, cât și cumpărătorul sau utilizatorul de la plata acestora;

întrucât caracterul bonusului de echipă este menționat în scrisoarea ministrului federal al Economiei din data de 4 februarie 1956 (III D 2 70230/56, doc. nr. 1231/56 f) care conține mai ales următoarele alineate:

„Înalta Autoritate a primit din partea Unternehmensverband Ruhrbergbau o cerere în vederea unei creșteri a prețului huilei în medie cu 3 DM. Această cerere se bazează pe faptul că, drept rezultat al negocierilor dintre Unternehmensverband Ruhrbergbau și Industriegewerkschaft Bergbau, salariile minerilor trebuie mărite cu 9%, în medie, începând cu 15 februarie, pentru a pune capăt amenințărilor minerilor privind plecarea acestora către alte sectoare ale industriei. De asemenea, Unternehmensverband Ruhrbergbau a declarat că este necesară o altă creștere a prețurilor cu aproximativ 3 DM/t pentru a acoperi deficitul existent de o lungă perioadă de timp.

Mă tem că o asemenea modificare a prețurilor va avea efecte nedorite asupra structurii prețurilor în ansamblu, în special în Republica Federală, dar și în celelalte țări din Comunitate, ai căror consumatori depind de cărbunele din Ruhr. În cursul discuțiilor aprofundate cu cei în cauză, am căutat mijloace de îmbunătățire a profitabilității minelor de cărbune și, în special, de reducere a cheltuielilor indirecte ale acestora pentru ca această creștere a prețului să poată fi menținută în limite strânse.

Se au în vedere următoarele măsuri:

- 1) modificarea directivelor de evaluare
- 2) scăderea impozitului pe cifra de afaceri
- 3) pensii în cadrul fondului de asigurări al minerilor

De asemenea, trebuie să se aibă în vedere faptul că industria cărbunelui, unde plățile și salariile reprezintă aproape 50% din cifra de afaceri, este una dintre ramurile industriale în care plățile și salariile au o proporție preponderentă, astfel încât cheltuielile cu asigurările sociale reprezintă un factor important în creșterea costurilor.

Din acest motiv, se ia în considerare vărsarea unei părți a contribuțiilor lucrătorilor, în proporție de maxim 6,5%, direct de către stat la fondurile de prevedere. Asumarea răspunderii pentru 6,5% va fi echivalentă cu o reducere de 1,77DM/t a costurilor extracției comerciale a huilei. Măsura propusă nu se va aplica numai industriei huilei, ci și altor ramuri ale industriei miniere și, în special, celor care nu se află sub jurisdicția Înaltei Autorități. Măsura prevăzută implică o modificare a finanțării securității sociale în conformitate cu articolul 68 alineatul (5) al doilea paragraf din tratat, ceea ce nu ar determina, cu toate acestea, perturbări în sensul articolului 67 alineatele (2) și (3) din tratat deoarece această reducere nu ar compensa decât parțial efectul unei creșteri a prețului cărbunelui.

4) Acordarea unui bonus de echipă scutit de impozitul pe salarii

Se propune acordarea pentru toți lucrătorii care își desfășoară activitatea în subteran, pentru fiecare schimb complet efectuat, a unui bonus de echipă, scutit de impozitul pe salarii, care va fi vărsat de întreprinderi prin deducerea din impozitul plătit pe salarii. Bonusul de echipă va reprezenta 1,25 DM pentru lucrătorul remunerat cu ziua și 2,50 DM pentru lucrătorul care supraveghează lucrările și lucrătorul în acord.

Este adevărat că această măsură nu implică nicio concesiune financiară directă pentru întreprinderi, dar pare a fi calculată pentru a spori atractivitatea lucrului în subteran și a contrabalansa, astfel, amenințările cu plecarea, încurajând recrutarea urgentă a unor lucrători noi. Prin urmare, aceasta este conformă cu obiectivele și sarcinile Comunității, menționate la articolele 2 și 3 literele (a) și (g) din tratat.”;

Întrucât ultimul alineat indică faptul că bonusul de echipă „nu implică nicio concesiune financiară directă pentru întreprinderi”, dar se află în contradicție cu primul alineat al aceleiași scrisori care precizează faptul că cele două creșteri sunt necesare: „o creștere a salariilor minerilor în medie cu 9% începând cu 15 februarie pentru a pune capăt amenințărilor minerilor privind plecarea acestora către alte sectoare ale industriei și o creștere a prețurilor cu aproximativ 3 DM/t pentru a acoperi deficitul existent de o lungă perioadă de timp”;

Întrucât guvernul federal își exprimă temerea „ca o asemenea creștere a prețului cărbunelui să nu aibă consecințe regretabile pentru structura prețurilor în ansamblu, în special în Republica Federală, dar și în alte țări ale Comunității ai căror consumatori depind de cărbunele din Ruhr”;

Întrucât scrisoarea din 4 februarie 1956 menționată anterior susține în mod clar că instituirea bonusului de echipă permite evitarea unei creșteri a prețului cărbunelui care, în lipsa acesteia, ar fi inevitabilă;

Întrucât aceeași scrisoare arată că, fără a determina „o concesiune financiară pentru întreprinderi”, bonusul de miner le scutește de unele costuri suplimentare care, în lipsa acesteia, ar fi suportate de către întreprinderi și că, deși nu reduce costurile actuale, bonusul de miner reduce costuri pe care acestea le-ar suporta în mod inevitabil;

Întrucât scrisoarea ministrului federal al Economiei adresată Înaltei Autorități, din 12 martie 1956 (III D 2 70672/56, doc. nr. 2426/56 f) precizează, între altele, că:

„ [...] aceste bonusuri, inclusiv bonusul de miner, sunt destinate, de asemenea, să împiedice minerii care lucrează în subteran să abandoneze mina în favoarea altor profesii, abandonări care reprezintă o sursă de preocupări, să prevină fluctuațiile importante ale forței de muncă din mină, precum și să sporească atractivitatea profesiei de miner pentru tineri.”;

întrucât scrisoarea ministrului federal al Economiei adresată Înaltei Autorități, din 23 martie 1956 (III D 2 70675/56, doc. nr. 2781/56 f) precizează:

„ [...] Vă transmit în anexă alte documente privind măsurile deja expuse în scrisoarea mea din 1 martie 1956 care vizează eliminarea anumitor taxe pentru industria carboniferă.”;

întrucât scrisoarea ministrului Finanțelor al landului Renania de Nord – Westfalia către asociațiile de întreprinderi de cărbune, din data de 6 martie 1956 (ref: S 2034-2812/VB-2/H 2030-2507 II B 2) precizează că:

„Pentru a pune capăt în mod eficace amenințării privind plecarea lucrătorilor din subteran, se află în pregătire o lege prin care se acordă prime minerilor.
[...]”;

întrucât scrisoarea ministrului federal al Economiei adresată Înaltei Autorități, din 22 octombrie 1956 (ref. III D 2 – 71933/56) precizează:

„ [...] În scrisoarea respectivă se declara că guvernul federal și-a fixat drept scop îmbunătățirea rentabilității minelor de huilă prin diminuarea taxelor speciale pe care trebuia să le suporte această ramură a economiei comparativ cu alte ramuri.”;

cu toate acestea, scrisoarea menționată anterior conține un alineat care adaugă următoarele:

„Ca simplă măsură de precauție, trebuie să semnalez faptul că, chiar în cazul în care plata bonusul de miner ar spori diferențele dintre costurile de producție, acest lucru s-ar produce în mod legal deoarece ar fi rezultatul unei modificări a productivității. Astfel cum este cunoscut de către Înalta Autoritate, producția industriei carbonifere germane poate fi sporită în mod considerabil fără investiții noi, în cazul în care poate fi sporit numărul lucrătorilor în subteran, dat fiind că, datorită numărului insuficient de mineri, capacitățile existente nu pot fi pe deplin utilizate. Rezultă că sporirea numărului de lucrători în subteran, menționat anterior la punctul II, a determinat în mod incontestabil o creștere a productivității.
[...]”;

întrucât acest citat confirmă faptul că industria germană a cărbunelui consideră că producția și productivitatea sa vor crește prin sporirea numărului de lucrători în subteran ca rezultat al creșterii remunerării minerilor determinate de bonusul de echipă;

întrucât această creștere a remunerării face parte în mod incontestabil din costul de producție;

întrucât în cazul în care ar fi separată de acesta (astfel cum s-a procedat prin finanțarea bonusului de echipă din fonduri publice), industria cărbunelui își păstrează profitul fără a suporta costul unei măsuri care îi sporește atât producția, cât și productivitatea;

întrucât, prin urmare, costul său de producție nu este cel al cărbunelui pe care l-a extras efectiv;

întrucât această scădere artificială a costului de producție contabilizat plasează industria carboniferă care beneficiază de aceasta într-o poziție concurențială privilegiată în raport cu cea în care se găsesc industriile carbonifere care trebuie să suporte întregul cost de producție;

întrucât Guvernul Republicii Federale a reamintit formularea expunerii de motive a proiectului de lege privind bonusul de miner (doc. nr. 2351 al Bundestag din data de 3 mai 1956) în scrisoarea sa din 22 octombrie 1956 citată anterior (III D 2 – 71933/56) și a reiterat, în special, faptul că:

„În ultima vreme s-a remarcat din ce în ce mai mult faptul că acest spirit profesional a dispărut din rândul minerilor în fața atracției exercitate de alte profesii în care activitățile sunt mai ușoare, iar salariile mai ridicate.”;

întrucât această idee generală a fost expusă în detaliu în cadrul ședinței în care reprezentantul Guvernului Republicii Federale a declarat că bonusul de echipă reprezintă un tribut adus unei profesii extrem de dure, care nu a îmbrăcat forma unei medalii deoarece tributul trebuia să îmbrace o formă concretă și tangibilă pentru a evita ca atragerea sa să își piardă valoarea și că legea privind bonusul de miner nu are drept scop acordarea unor subvenții întreprinderilor miniere, ci crearea unui privilegiu pentru miner și, în special, pentru minerul din subteran;

întrucât, potrivit acestei explicații, bonusul de echipă nu poate fi considerat, în analiza finală, ca o plată suplimentară;

întrucât, cu toate că această plată suplimentară nu ar fi reglementată prin tratat, în cazul în care ar fi plătită de industria carboniferă, nu poate să nu constituie o subvenție în situația în care reprezintă o creștere salarială plătită din fonduri publice de către Guvernul Republicii Federale;

întrucât, cu toate acestea, urmează să se stabilească dacă subvenția sau ajutorul reprezentat de bonusul de echipă îndeplinește unele dintre cerințele enunțate la articolul 2 din tratat: protejarea continuității ocupării forței de muncă și evitarea producerii de perturbări importante și persistente în economiile statelor membre;

întrucât guvernul federal a precizat, în pasajul menționat anterior din scrisoarea sa din 12 martie 1956 (III D 2 70672/56, doc. nr. 2426/56 f) că bonusul de echipă este, de asemenea, „destinat să împiedice abandonarea minei de către minerii din subteran în favoarea altor profesii”;

întrucât această declarație dovedește cu claritate faptul că nu se poate considera că bonusul de miner poate proteja continuitatea ocupării forței de muncă sau evita șomajul deoarece, dimpotrivă, a fost introdusă într-o perioadă în care abandonarea profesiei de miner reprezenta „o sursă de preocupări” pentru guvernul federal;

întrucât, în cele din urmă, procedura specială prevăzută la articolul 37, care viza posibilitatea unor perturbări importante și persistente, nu a fost pusă în aplicare;

întrucât intervenientul a susținut că bonusul de echipă intră sub incidența articolului 67 din tratat și constituie un „ajutor” în sensul alineatului (2) al doilea paragraf din articolul menționat;

în orice caz, această presupunere nu poate fi admisă din simplul motiv că, în conformitate cu articolul 67, acordarea ajutorului menționat la alineatul (2) al doilea paragraf face obiectul

autorizării prealabile a Înaltei Autorități – aceasta având obligația de a consulta Comitetul consultativ și Consiliul de miniștri – și cuantumul ajutorului, precum și condițiile și durata acestuia, sunt stabilite de acord cu Înalta Autoritate;

întrucât, în speță, nu s-a pus nici problema consultării Comitetului consultativ și a Consiliului de miniștri, nici a autorizării din partea Înaltei Autorități și nici a acordului prevăzut la articolul 67 alineatul (2) al doilea paragraf;

întrucât, dimpotrivă, Înalta Autoritate s-a abținut de la orice acțiune;

întrucât, din aceste motive, bonusul de miner finanțat din fonduri publice, considerat în mod individual, constituie o subvenție sau un ajutor acordat industriei germane a cărbunelui de către Guvernul Republicii Federale și nu există niciun motiv valabil, întemeiat pe tratat, care să contrazică acest caracter;

întrucât, în consecință, privită în mod individual, aceasta trebuie considerată ca fiind incompatibilă cu piața comună a cărbunelui și oțelului și, prin urmare, interzisă de tratat.

2. Efectul echivalent al eliminării, de la 1 aprilie 1958, a asumării responsabilității Guvernului Federal a unei proporții din contribuția angajatorilor la fondul de pensii al minerilor îndepărtează, în ceea ce privește bonusul de echipă, caracterul de subvenție sau ajutor interzis de articolul 4 litera (c) din tratat?

Întrucât de la 1 aprilie 1958, Guvernul Republicii Federale a anulat decizia din februarie 1956 prin care își asuma responsabilitatea unei proporții din contribuția angajatorilor la fondul de pensii al minerilor, reprezentând 6,5% din valoarea salariilor;

întrucât pârâta declară, în memoriul său în apărare că, deși o plată, avută în vedere în mod individual, prezintă caracterul unei subvenții interzise, deoarece „reduce costul de producție și afectează condițiile normale de concurență”, este suficient ca efectele sale să fie eliminate „pentru a nu mai exista nicio încălcare a tratatului”;

întrucât în acest caz „nu ar mai fi vorba despre o subvenție interzisă prin tratat, în interesul unei concurențe loiale”;

întrucât Guvernul Republicii Federale, susținând în continuare că „acordarea bonusului de miner nu este în contradicție cu articolul 4 litera (c) din tratat”, afirmă că o asemenea contradicție nu mai poate exista deoarece „de la 1 aprilie 1958, Republica Federală a încetat plata a 6,5% din salarii, ca plată parțială a contribuției angajatorului la fondul de pensii al minerilor, pe care o efectuase de la 15 februarie 1956 în numele întreprinderilor miniere”;

întrucât pârâta și intervenientul declară că plata suplimentară impusă întreprinderilor miniere este egală sau mai mare decât cuantumul bonusului de miner;

întrucât este necesar să se decidă, datorită acestor două declarații, dacă faptul că guvernul federal a încetat plata unei contribuții de 6,5% din cuantumul salariilor către fondul de pensii al minerilor poate elimina, pentru bonusul de miner, caracterul de subvenție sau ajutor interzis de articolul 4 litera (c) din tratat;

întrucât rambursarea de către producătorul de cărbune a sumei exacte plătite minerilor de către guvernul federal sub formă de bonus de echipă și a impozitelor datorate pentru suma respectivă în temeiul legislației fiscale a avut drept rezultat anularea, în ceea ce privește

producătorii de cărbune, a tuturor efectelor economice ale bonusului de echipă, fără a elimina, cu toate acestea, avantajele psihologice pe care guvernul federal afirmă că le-a urmărit prin instituirea bonusului respectiv;

întrucât se poate ridica problema de a ști dacă o asemenea rambursare poate schimba caracterul de subvenție interzisă de articolul 4 litera (c) din tratat al bonusului de miner;

întrucât, cu toate acestea, nu este necesară, în speță, găsirea unui răspuns la această întrebare deoarece procedura de compensare, permisă de pârâtă și invocată de intervenient nu constituie în niciun caz o rambursare întotdeauna echivalentă cu cuantumul cheltuielii care trebuie rambursată;

întrucât, în cazul în care guvernul federal a dorit cu precizie anularea efectelor economice ale bonusului de echipă, nu este clar de ce nu a fost impusă întreprinderilor miniere o asemenea rambursare;

întrucât procedura aplicată nu stabilește decât o legătură aproximativă și incertă între subvenție și creșterea taxei destinată compensării, datorită caracterului complex a asistenței acordate de către guvernul federal în decursul perioadei prevăzute, în ceea ce privește cheltuielile și taxele legate de fondul de pensii al minerilor;

întrucât, deoarece eliminarea și interdicția prevăzute la articolul 4 litera (c) au un caracter general și absolut, nu pot fi în niciun caz anulate prin aplicarea unei proceduri de compensare ambigue și incerte;

întrucât din aceste motive, eliminarea, de la 1 aprilie 1958, a asumării răspunderii de către guvernul federal pentru plata unei contribuții de 6,5% din cuantumul salariilor către fondul de pensii al minerilor nu elimină, în ceea ce privește bonusul de echipă, caracterul acestuia de subvenție sau ajutor interzis de articolul 4 litera (c) din tratat.

II – ABUZ DE PUTERE

Întrucât reclamanta invocă, în sprijinul acțiunii sale în anulare împotriva respingerii cererii sale, motivul abuzului de putere;

întrucât nu este necesar a se pronunța asupra acestui motiv, constatarea că bonusul de echipă este o subvenție interzisă de articolul 4 litera (c) din tratat fiind suficientă pentru a determina anularea deciziei atacate;

datorită tuturor motivelor invocate anterior, decizia de respingere, enunțată în scrisoarea Înaltei Autorități din 30 aprilie 1959 adresată reclamantei, trebuie să fie anulată.

CHELTUIELI DE JUDECATĂ

Întrucât, în conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată;

întrucât pârâta și intervenientul au căzut în pretenții;

întrucât, prin urmare, trebuie obligați la plata cheltuielilor de judecată, intervenientul fiind obligat la plata propriilor cheltuieli și a celor determinate de intervenția sa;

având în vedere actele de procedură;

pe baza raportului judecătorului raportor;

după ascultarea susținerilor orale ale părților;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere articolele 2, 3, 4, 5, 14, 26, 33, 34, 35, 54, 55, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 80 și 88 din Tratat de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului;

având în vedere articolul 11 din Convenția privind dispozițiile tranzitorii;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului;

având în vedere Regulamentul Curții de Justiție a Comunităților Europene, în special articolul 69 alineatul (2);

CURTEA,

respingând orice alte pretenții mai ample sau contrare, hotărăște:

1. Primul și cel de-al patrulea capăt de cerere al Asociației de întreprinderi „De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg” vizând anularea deciziei atacate și obligarea Înaltei Autorități la plata cheltuielilor sunt admisibile; cel de-al doilea și cel de-al treilea capăt de cerere vizând declararea faptului că Înalta Autoritate trebuie să constate printr-o decizie că Republica Federală Germania nu și-a respectat angajamentele pe care și le asumase în temeiul tratatului prin finanțarea din fonduri publice a unui bonus scutit de impozit acordat minerilor din subteran și anularea acestei măsuri, precum și adoptarea oricărei decizii pe care Curtea o consideră necesară, nu sunt admisibile;

2. Anulează decizia de respingere enunțată în scrisoarea Înaltei Autorități din 30 aprilie 1959 adresată reclamantei;

3. Trimite cauza Înaltei Autorități;

4. Obligă pârâta și intervenientul la plata cheltuielilor de judecată, acesta din urmă suportând propriile cheltuieli și pe cele determinate de intervenția sa.

Întocmită și pronunțată de Curte la Luxemburg, 23 februarie 1961.

DONNER

HAMMES

CATALANO

RIESE

DELVAUX

RUEFF

ROSSI

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 23 februarie 1961.

Grefier

A. VAN HOUTTE

Președinte

A.M. DONNER